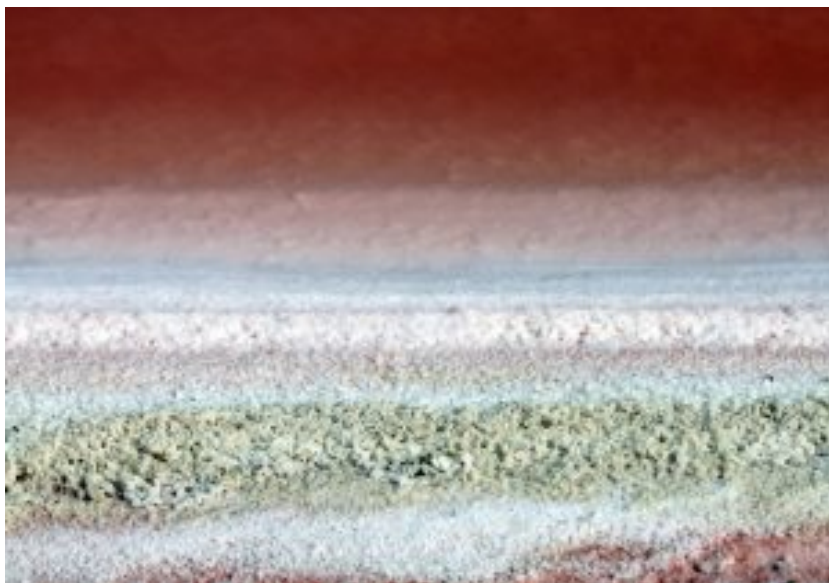

استخراج «لیتیوم» در دریاچه ارومیه از شایعه تا واقعیت

اخيراً گزارش‌های درباره امکان برداشت لیتیوم از کف تالاب‌های خشک شده کشور و حتی دریاچه ارومیه در یکی از رسانه‌های رسمی کشور منتشر شد و این گمانه زنی را در ذهن افکار عمومی ایجاد کرد که شاید عده‌ای در کشور با نگاه به منافع اقتصادی به عمد به دنبال خشک کردن دریاچه ارومیه بوده‌اند.

به گزارش اعتدال آذربایجان به نقل از ایسنا، به دنبال انتشار گسترده‌ی خبر ادعای وجود منابع عظیم «لیتیوم» در دریاچه ارومیه، یکی از نمایندگان مردم ارومیه در مجلس شورای اسلامی تلاش برای خشک کردن عمدی دریاچه ارومیه برای برداشت لیتیوم را دروغ محض عنوان و آسیب‌پذیرست محیطی خشک شدن دریاچه ارومیه را بسیار سنگین‌تر از منافع اقتصادی آن مطرح کرده است.

برای بررسی بیشتر این موضوع پای صحبت‌های رئیس دانشکده برنامه ریزی و علوم محیطی دانشگاه تبریز می‌نشینم.

دکتر بهروز ساری صراف، با بیان وجود تمامی کان‌ها در اکوسیستم دریاچه ارومیه و نحوه استخراج آن بسیار مهم است، اظهار کرد: موضوع وجود لیتیوم در دریاچه ارومیه شاید به دلیل اینکه مکان آن دریاچه ارومیه بوده، بسیار مورد توجه قرار گرفته است، زمانی که می‌توان از عمق ۲۰۰ تا دو هزار متری، صنایع نفت و گاز را از دل

زمین، اقیانوس و دریاها استخراج کرد، قطعاً استخراج لیتیوم از سواحل و عمق پنج یا هشت متری، موضوعی غیرعقلایی و غیر اقتصادی برای خشکاندن دریاچه ارومیه محسوب می‌شود.

وی ادعای خشکاندن دریاچه ارومیه را به دلیل استخراج لیتیوم غیرمنطقی دانست و گفت: به نظر می‌رسد مطرح کردن این موضوع در یکی از رسانه‌ها، از نظر علمی فاقد ارزش و محتوای خبری است؛ چرا که این خبر هیچ منبع موثق، بنیان علمی و تکنیکی ندارد.

وی ادامه داد: دریاچه ارومیه در بهترین حالت حدود ۳۴ میلیارد متر معکب آب داشت ولی اکنون با کم شدن آب سواحل جنوبی تبدیل به پهنه ای خشکی شده است، اگر قرار بود از دریاچه ارومیه لیتیوم استخراج شود، به راحتی می‌توانستند این مواد را از سواحل جنوبی کم عمق دریاچه که سالیان زیادی می‌شود خشک شده‌اند، برداشت کرد.

رئیس دانشکده برنامه ریزی و علوم محیطی دانشگاه تبریز با اشاره به اخبار انتشار شده در خصوص استخراج لیتیوم از دریاچه ارومیه، گفت: معتقدم مطرح شدن موضوع لیتیوم، راهی برای منحرف کردن اذهان عمومی است؛ چرا که اگر قرار بود گروه خاصی به استخراج لیتیوم اقدام کنند، قطعاً بی سرو صدا و با هزینه‌ی کم این اقدام را انجام می‌دادند و نیازی نبود میلیون‌ها نفر را از این موضوع آگاه کنند.

استخراج لیتیوم، ارزش خشکاندن دریاچه ارومیه را ندارد

وی با بیان اینکه لیتیوم موادی نایاب یا پربها است، ولی آنقدر هم ارزشمند نیست که بخواهند دریاچه ارومیه را به دلیل استخراج آن، از بین ببرند، گفت: برخی بر این باورند که با دستیابی به لیتیوم

می‌توان به قدرت ناشناخته‌ای دست یافت، در حالیکه برداشت این مواد حتی توجیه اقتصادی ندارد به طوریکه قیمت یک کیلو میگو و زعفران در مقایسه با قیمت لیتیوم بسیار گران‌تر است، زمانیکه تمامی صنایع برقی و خودروی ما به کشوری مانند چین وابسته است از نظر عقلی چه لزومی دارد به خاطر هر کیلو لیتیوم با ارزش حداکثر ۱۵۰ دلار حتی کم تر از قیمت یک کیلو زعفران که ۱۵۰۰۰ دلار است، دریاچه را بخشکانیم و رسوای جهان شویم حتی مافیا هم به همین اندازه بی عقل نیست که دست به چنین اقدامی که توجیه اقتصادی ندارد، بزند.

وی در خصوص علت پررنگ شدن چنین ادعایی در جامعه، گفت: به نظر می‌رسد انتشار چنین اخباری باعث می‌شود تا مسائل اصلی و واقعی دریاچه از جمله سدسازی بی‌رویه، هدر رفت آب در بخش کشاورزی و عدم مدیریت بهینه مصرف آب در بطن چنین اخباری مخفی بماند در حالیکه چنین تحلیل‌هایی با توجه به نبود استنادهای علمی و منابع رسمی، بیهوده و فاقد ارزش محسوب می‌شود و نگرش مردم را از واقعیت دور می‌کند، شاید نیز بهانه‌ای برای عدم احیای دریاچه ارومیه باشد.

دکتر صراف با بیان اینکه برداشت لیتیوم از دریاچه ارومیه علاوه بر اینکه توجیه اقتصادی ندارد حتی در صورت صحت چنین موضوعی نیاز به اخذ مجوزهای متعدد دارد، گفت: برداشت هر نوع کانی ملزم به اخذ مجوز از نهادهای دولتی از جمله سازمان صنعت، معدن و تجارت و محیط زیست است که طبق بررسی‌ها هیچ گونه مجوزی از این نهادها فعلاً تا این تاریخ برای برداشت لیتیوم از دریاچه ارومیه صادر نشده است ولی مطمئن هستم که تلاش‌ها و فشارهای رسمی و غیررسمی برای برداشت نمک دریاچه که می‌تواند شامل اکثر کانی‌ها از جمله لیتیوم نیز باشد، بیشتر خواهد شد.

وی یکی از مسائل مهم دریاچه ارومیه را اجرای برنامه‌های پنج ساله‌ی توسعه کشاورزی عنوان کرد و گفت: عدم توجه به برنامه‌های توسعه، عامل اصلی در تخریب تمامی تالاب‌ها، دریاچه واکوسیستم است شاید افرادی با ارائه موضوعاتی مانند برداشت لیتیوم قصد دارند عامل اصلی از نظر پنهان بماند و با توجه به نیاز مملکت به فرآورده‌های کشاورزی جهت امنیت غذایی و عدم توانمندی سازمان‌های کشاورزی برای جوابگویی به نیازهای عظیم، علاقمند به کمرنگ شدن موضوع دریاچه ارومیه هستند.

وی با بیان اینکه انتشار موضوعی مانند برداشت لیتیوم برای کمرنگ کردن برنامه های توسعه ای است، خاطرنشان کرد: همچنین عواملی مانند افزایش جمعیت و نیازهای روز افزون قدرت کشاورزی از نظر تکنولوژی، عدم ارتقا سیستم های نوین آبیاری و عدم کشش کشاورزی ایران، باعث برهم خوردن اکوسیستم شده است.

نمایندگان خواستار احداث بی رویه سد در حوضه دریاچه ارومیه هستند

رئیس دانشکده برنامه ریزی و علوم محیطی دانشگاه تبریز با انتقاد از عملکرد برخی از نمایندگان در راستای توجه به برنامه های توسعه ای، گفت: قطعا برای برخی از نمایندگان، رای مهم تر از حفظ اکوسیستم است، برخی از نمایندگان برای به دست آوردن محبوبیت بیشتر و امکان استقرار در بهارستان به سازمان های مسئول جهت احداث سدها فشار آورده و خواستار احداث بی رویه سدها در حوضه دریاچه ارومیه و به ویژه در حوضه رودخانه لیلان چای شده اند که این امر باعث تخریب اکوسیستم میشود.

وی تاکید کرد: نمایندگان مجلس، باید نماینده واقعی مردم شوند و نیازهای واقعی، منطقی و منافع ملی مردم و نسل آینده را مورد توجه قرار دهند و تنها به فکر و دنبال منافع شخصی حضور خود در بهارستان نباشند.

وی با تاکید بر اینکه سیاست های افزایش جمعیت به تفکیک مصارف کشاورزی، پوشاک، خوراک، محیط زیست و اکوسیستم را تحت تاثیر قرار میدهد، گفت: به عنوان مثال جمعیت تبریز از اوایل پیروزی انقلاب از ۵۰۰ هزار نفر به حدود دو میلیون نفر افزایش یافته است که این امر قطعا در روستاها و شهرهای حوضه دریاچه ارومیه نیز به وضوح رخ داده است، افزایش جمعیت قطعا افزایش نیازهای اقتصادی، اجتماعی و غذایی را نیز به دنبال خواهد داشت و این امر به تدریج باعث تخریب اکوسیستم میشود.

هزینه انتقال آب صرف جلوگیری از تبخیر آب دریاچه ارومیه شود

صراف تاکید کرد: ما هنوز نتوانسته ایم توان تبخیر اتمسفری را مدیریت کنیم تا میزان آب کمتری تبخیر شود، اگر ۵۰ درصد تبخیر دریاچه ارومیه کاهش پیدا کند چهار برابر آبی که قرار است به دریاچه وارد شود، در خود حوضه آبگیر دریاچه باقی خواهد ماند. در حال حاضر تبخیر آب دریاچه بیش از هزار میلی متر بوده و بارش به میزان ۳۰۰ میلی متر است یعنی سه برابر آورد سالیانه اتمسفر،

خروج توسط تبخیر اتمسفر اتفاق می‌افتد.

وی با تاکید بر اینکه بهتر است هزینه انتقال آب صرف جلوگیری از تبخیر آب دریاچه ارومیه شود، ادامه داد: اگر مسئولان نسبت به تبخیر آب دریاچه ارومیه مدیریت خوبی داشته باشند نیازی به انتقال آب از سایر حوضه‌ها با وجود مشکلات تکنیکی، اقتصادی، سرزمینی و مدیریتی نبود.

وی با اشاره به راهکارهای مختلف برای جلوگیری از تبخیر آب دریاچه ارومیه، گفت: در کشوری مانند ژاپن که هیچ مشکل آبی نیز ندارند، از انرژی پنهان خورشیدی با قرار دادن در سطح آب اقیانوس، بهره‌مند می‌شوند ما نیز می‌توانستیم در داخل کشور از این پنهان‌ها روی دریاچه ارومیه نصب کرده و علاوه بر استفاده از انرژی، از تبخیر آب نیز جلوگیری کنیم.

رئیس دانشکده برنامه ریزی و علوم محیطی دانشگاه تبریز ادامه داد: راهکارهای زیادی در رابطه با کاهش تبخیر آب وجود دارد که سالیان زیاد از سوی نخبگان دانشگاهی برای جلوگیری از تبخیر آب ارائه می‌شود ولی چون این راهکارها از سوی متولیان امر، اقتصادی به نظر نمی‌رسد، کنار گذاشته می‌شود و انتقال آب از سایر حوضه‌ها که از نظر علمی فاقد ارزش است در راس برنامه‌های مسئولان صرفاً به خاطر پول سازی آن، قرار می‌گیرد.

صدور مجوز برداشت کانی برم از دریاچه ارومیه

وی با بیان اینکه تنها مجوزی که قرار است برای برداشت موادی از اعماق دریاچه ارومیه صادر شود، (به استناد گفته‌های کارشناسان محترم سازمان محیط زیست استان) بحث برداشت کانی برم است، اظهار کرد: این کانی بیشتر در مسائل صنعتی مورد استفاده قرار می‌گیرد، حد و اندازه‌ی برداشت این کانی نیز مشخص بوده است و هیچ نوع پنهان کاری برای برداشت این کانی از دریاچه ارومیه نشده است؛ چرا که سازمان محیط زیست نیز مجوز لازم را برای برداشت آن ارائه داده است.

وی با اشاره به کاربرد کانی برم در صنعت، خاطرنشان کرد: کانی برم «Bromine» عنصری شیمیایی با عدد اتمی ۳۵ و نماد Br است، این کانی در ساخت برومید اتیلن به کار گرفته می‌شود و آن نیز در سنتز مواد آلی، رنگ بری، خالص سازی آب، حلال، مایع آتش خاموش کن، کندکننده آتش برای پلاستیک‌ها، رنگ‌ها (ارغوانی سلطنتی، بروموتیمول آبی)، مواد

دارویی، گندزدایی، صنایع فیلم و عکاسی، انواع آفتکش، علف کش، قارچ کش استفاده میشود.

صراف ادامه داد: نظارت کافی باید برای برداشت هر نوع مواد از طبیعت انجام شود تا برداشت غیراصولی و بیش از حد آن باعث تخریب و صدمه به اکوسیستم نشود.